

(Политика, 13 мај 2011.)

Тачно 70 година после априлског рата 1941. и напада сила Осовине на Краљевину Југославију јако сам се обрадовао коначном завршетку случаја генерала Трифуновића, али и изјави министарке правде Снежане Маловић тим поводом. Јер коначно сам ослобођен неких мојих старих заблуда, а неке моје дечачке дилеме сада више нису дилеме. Наиме, као што је у САД често питање „шта си радио у рату тата“, тако сам и ја некада мог оца често запиткивао како то да је краљевска војска Југославије тако брзо капитулирала у априлском рату 1941. године, како су то војници и официри те војске дозволили да буду заробљени и да Вермахту оставе толико исправног наоружања?

Отац је покушавао да ми објасни да он као млади потпоручник краљевске војске није могао ништа друго него да, када је већ заробљен у луци Каламата на Пелопонезу у Грчкој, где се његова јединица повукла чекајући британске бродове ради евакуације у Египат, а Немци су извршили десант на луку, свој пиштољ баци у море, а своју официрску сабљу сломи напола. Немачки пуковник Макс Шмелинг, светски првак у боксу, који је заробио мога оца, на тај се чин само презриво насмешио. Победници не поштују побеђене.

После Другог светског рата, мом су оцу, као официру ЈНА, његове колеге са посла често пребацивале да су га у априлском рату 1941. заробили Немци и да то није било часно. Он се бранио тако што их је питао да ли су партизани увек побеђивали Немце у Другом светском рату? Била су то демократска времена „комунистичке диктатуре“, па се могло и то рећи.

Моја генерација расла је у уверењу да предаја није баш частан војнички чин. Дубоко сам у то веровао. Сада сам ослобођен тог веровања, захваљујући нашој министарки правде склон сам да поверујем у позитивни предзнак сваког акта предаје војске. Сви они

припадници Југословенске краљевске војске који су погинули у априлском рату 1941. погинули су дакле улудо. И Спасић и Машера и Берић и Фердо Градишник и толики други хероји тог рата. Шта су они тада бранили? Југославију, режим, војничку и официрску част? Исто то вреди и за припаднике Војске Југославије који су гинули у рату наметнутом од НАТО-а 1999. године.

Две ноћи током ове недеље проучавао сам судске одлуке у случају генерала Трифуновића, пресуду Војног суда у Београду, пресуду Врховног војног суда и пресуду Савезног суда. Читајући сав тај материјал, исказе сведока, оптужених и вештака може се видети зашто се догодило то што се догодило. То је тужна и мучна војничка прича, не само о Вараждинском корпусу већ о целој ЈНА 1991. године. Али и о људима у униформи и онима без ње. То је, заправо, прича о Југославији. Да ли ју је требало бранити, или не? Сада испада да је није ни требало бранити. Војничка заклетва, Устав...?

Дакле, Врховни суд Србије је искористио законску могућност по члану 423 ЗКП, односно да постоји „сумња у истинитост неке одлучујуће чињенице”. Ако је та сумња толика да може довести у питање законитост донете пресуде, у том случају Врховни суд може укинути пресуду и наложити да се отклони та сумња. На првостепеном суду је да то поновно суди, али у овом случају је јавни тужилац одустао од оптужбе. Правно гледано, врло комотна ситуација, елегантно завршен случај. Истина, постојала је извесна противречност у налазима сведока, начелник генералштаба ЈНА генерал Благоје Аџић је подржао генерала Трифуновића, савезни секретар за народну одбрану генерал Вељко Кадијевић није подржао Трифуновића. Када је подигнута оптужница за генерала Трифуновића, Кадијевић није више био министар одбране, Аџић је вршио ту функцију, али је војни тужилац ипак подигао оптужницу.

Хипотетичко питање одбране генерала Трифуновића било је „шта би било да су јединице Вараждинског корпуса ЈНА исцрпили све могућности одбране и да је дошло до борби прса у прса између војника ЈНА и припадника хрватских паравојних снага, ко би победио с обзиром на бројност људи?” Вештаци су рекли да би тада ЈНА изгубила. Али до те ситуације није дошло пошто се Вараждински корпус предао после пет дана рата.

Основа оптужнице за генерала Трифуновића била је да није искористио ватрену моћ својих јединица у одбрани гарнизона, а да је истовремено преговарао о предаји јединица. Стање у јединицама Вараждинског корпуса није знала у потпуности ни команда Пете војне области у Загребу, а ни Врховна команда у Београду. Одговорност за стање у 32. корпусу ЈНА лежи и на државном и војном врху СФРЈ, на стратешком и на оперативном нивоу, али и команда 32. корпуса је имала своје радње чињења и

нечињења о којима би се дало дискутовати. Корпус је остављен у дубокој противничкој позадини без адекватне попуне, али у сличној ситуацији биле су и бригаде ЈНА у Дугом Селу и у Јастребарском. Па су изашле нетакнуте.

После предаје 32. корпуса Хрватска је дошла до војне технике вредне 400 милиона долара. Неколико дана после те предаје пала је касарна у Бјеловару, мучки су убијени већ разоружани официри ЈНА са пуковником Ковачевићем на челу. Тепић се дигао у ваздух.

„Животи младих људи вреднији су од нечијих фикција и помраченог ума”, каже министарка Маловић. Је ли то Југославија 1991. била фикција, помрачени ум? Уштинуо сам се, можда сам ја све ове године, заправо, фиктиван човек?